

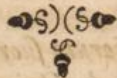
DISPUTATIO LOGICA
De
PROPOSITIONIBUS;

Quam
Deo auxiliante

SUB TRESIDIO

CLARISSIMI AC EXCELLENTISSIMI
VIRI, DN. M. HENRICI GUTBERLETHI IN
illustri illustrium Nassoviorum Schola Herborenfi Profef-
soris ordinarii, Præceptoris sui debitâ obser-
vantia colendi, publico exa-
mini subjiçit

JOHANNES BADIUS
Coloniensis.

HERBORNÆ NASSOVIORUM
Ex officina typographica Christophori Corvini.

clō 1ō C XI.

AMPLISSIMO, CLARIS-
SIMO ET CONSULTISSIMO VI-
RO, DN. CAROLO BORDELIO, U. J. D. &
Illustriff. Electori Brandeburgico à confi-
liis &c. domino & agnato suo plurimum
observando:

NEC NON

INTEGERRIMIS ET HONE-
STISSIMIS VIRIS,

DN. LEONHARDO DORPMAN, mercatori
& civi Wassenburgensi &c. avo suo mater-
no omni obedientia colendo:

DN. HENRICO DORPMAN, avunculo suo
charissimo:

DN. CARILIO BORDELIO, agnato suo
honorando:

*Has studiorum suorum primitias vere-
cunde & officiosè dedicat & offert*

Johannes Badius Resp.

T H E S I S I.

Ngenia illa laudantur, quæ nec inutilia, nec à captu hominis nimis remota & abstrusa proponunt, eaq; perspicuè absq; pomposo verborum lenocinio & anfractu disserunt: Contra certè vituperationem merentur maximam, qui inutilia inutiliter tractant, obscura obscuritate involvunt, abstrusa ignotiora reddunt, inanes argutias & otiosas nugas argute satis sed nugaciter proponunt.

2 Hoc nos perspicentes, constituimus de propositionibus utiliter, Logicè & satis luculenter, ut speramus, in præsentiarum disserere, maximè autem & in primis de propositionibus necessariis.

3 Cùm autem, teste Tullio oratorum principe, omnis, quæ à ratione suscipitur de aliqua re institutio, debeat à definitione proficisci, ut intelligatur, quid sit id de quo disputatur, placet, priusquam in arenam descendamus, definitione inquirere, quid sit propositio; & distributione perscrutari, quotuplex ea sit.

4 Propositio est perfecta sententia, in qua aliquid asserimus, id est, vel verum vel falsum significamus. *ἢ τὸ ἀληθὲς ἢ τὸ ψεῦδος*, inquit Aristoteles. Quum perfectam sententiam dicimus, excludimus locutiones imperativas, optativas, & infinitivas, quæ perfectam sententiã non nisi per *ἀναγωγὴν* faciunt. Verbi gratiã: Time Deum, non est perfecta sententia, quia nihil asseritur, scilicet si ad Logicam amussim examines, sed *ἀναγωγῆς* fit enunciatio hoc modo: Debes Deum timere, vel

Deus est timendus. Et hæc est causa quòd Philipp. Melanch.
lib. 2. Dialecticæ in principio propositionem definit oratio-
nem indicativam, unicam & integram, verum aut falsum sine
ambiguitate significantem.

5 Propositionis affectiones sunt quatuor; prima secun-
dum Aristot. in lib. *de interpretatione*, est unitas & multitudo; secun-
da, affirmatio & negatio; tertia, veritas & falsitas; quarta, con-
tingentia & necessitas.

6 Propositio una est vel simpliciter una, vel per copulam.
Simpliciter una; ut, Deus est; per copulam una; ut, Deus est
justus. Illa dicitur enunciatio secundi adjacentis; hæc tertii,
unde est distinctio inter Est secundi adjecti, quod notat *ἡ μα-
ξίμη*, & Est tertii adjecti, quod vocant *μεγιστήν ἀπόδειξιν*. Unde ca-
non: *Ab Est tertii adjecti ad Est secundi adjecti valet consequentia;*
ut, Aqua est calida, Ergo aqua est. Enunciatio multa dicitur
tribus modis: 1. quum est *ἀσυνδέητος*, ut excessit, evasit, erupit.
2. Quum est ambigua; ut, Exiguum vidi leporem jugulare
molossium. 3. Quum alterum alteri inest, sed per aliud: ut, Ille
est bonus Musicus. Hanc divisionem propositionis in unam
& multam P. Ramus neglexit, idq; rectè, ut in disputationis
cursu indicari potest.

7 Affirmatio definitore Aristot. cap. 6. de interpr. *ἔστιν ἀπό-
φασις τινος κατὰ τινος*, id est, est enunciatio alicujus de aliquo; ut,
Sol movetur, fides sola justificat. Vel ut Melanch. vult. Affir-
matio est quæ asseverat aliquid adesse, seu inesse subjecto; ut,
paries est albus. Canones hujus sunt:

1. *Affirmatio prior est negatione, quia affirmatio est instar ha-
bitus, negatio instar privationis.* 2. *Veritas axiomatis negati con-
cludi non potest, nisi ex veritate alicujus affirmati.* Itaq; *veritas af-
firmati est fundamentum veritatis negati.*

8 Negatio est *ἀπόφασις τινος ἀπὸ τινος*, id est, enunciatio ali-
cujus ab aliquo; ut, terra non movetur. *Bona opera non ju-
stificant.*

stificat. Differentia igitur sita est in præ positionibus *x⁷* & *amp*.
Hujus canon est,

*Oportet particulam negantem addi copula, alioqui nulla erit in
dispositione aut complexu disjunctio, si partibus tantum seu membri
negatio sit addita, ut, Aeneas potuit non vincere Turnum.*

Tales propositiones Aristoteles vocat *ἀνεπίστατοι*, infinitas,
quia terminus ille, cui negatio ejusmodi est addita, est negati-
vus. Omnis autem negatio simpliciter sic dicta nihil deter-
minat. Sic hæc propositio Christi: Omnis plantatio quam
non plantavit pater meus cœlestis, eradicabitur: non est ne-
gans, quia negatio non est posita justo loco, sed est inserta de-
scriptioni subiecti. Porro quando una eademq; propositio si-
mul affirmatur & negatur, oritur hinc *ἀντιφασίς*, contradictio.

9 Affirmationem & negationem proximè sequitur veri-
tas & falsitas. Veritas Metaphysicè definitur conformitas en-
tis cum suo archetypo.

Estq; duplex, incomplexa & complexa.

Incomplexa est in simplicibus rebus; ut enim unum-
quodq; ens est, ita verum est; sed hanc veritatem tanquam ab
hoc loco alienam omittimus.

Complexa est in rebus conjunctis, ideoq; est affectio dis-
positionis axiomatice. Vera oratio minimè est causa cur res
sit, sed res potius causa est, cur sit vera oratio. Gradatio hæc
est: Veritas in verbis pendet à veritate in rebus; Veritas in re-
bus pendet à dispositione illâ, quæ ab æterno fuit in mente
Dei. Quicquid igitur verum est, ideo verum est, quia Deus
sic ordinavit.

10 Sic contrà judicatur falsum, quando affirmativè vel
negativè disponuntur, quæ secus disponenda sunt, id quod
etiam ex rebus ipsis & earum scientiis cognoscitur. Exempli
gratiâ: Lex nos justificat coram Deo. Falsa est affirmatio, quia
rem non ita sese habere docent sacre literæ, & clamat ipsa ho-

minis corrupta natura. Summa hæc est: Quandoquæ consentanea affirmando, & dissentanea negando disponuntur, est propositio vera: quando contra, consentanea videlicet negando, dissentanea affirmando conjunguntur, efficitur propositio falsa.

11 Hæc de veritate & falsitate; jam de ejus gradibus, videlicet contingentia & necessitate.

12 Contingentia est affectio propositionis, quando videlicet prædicatum & subjectum contingenter coherent. Est igitur propositio contingens, quæ sic vera est, ut aliquando falsa esse possit. Quales propositiones dici solent probabiles, ut, Audentes fortuna juvat. Matres ardentius amant liberos, quam patres. Melanchthon dicit, contingentem propositionem esse, in qua accidens commune de subjecto dicitur: ut, homo est albus: aqua est calida. Omne contingens pendet à contingente terminorum vel consensione vel disensione.

13 Sunt autem certi gradus ac species contingentia, quos Aristot. lib. de interpr. c. 10. pertractat. Contingentia enim alia sunt æqualiter contingentia, quæ fieri tam possunt, quam non possunt: ut ludentem aleam vincere: Aristoteles vocat ὁπότῃς ἐτυχῆς, quorum non magis affirmatio, quam negatio vera est: alia sunt ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, quæ sæpius seu plerumque ita accidunt, ut matrem amare suam prolem; alia denique quæ raro eveniunt, & vocantur raro contingentia, seu ὡς ἐπὶ τὸ ἐλάττωον: ut, corvum esse album, hominem nasci sex digitis in una manu.

14 Porro de contingentibus enunciationibus hi sunt canones: 1. Prædicatio contingens habet tale prædicatum, quod sine contradictione potest à subjecto separari, cum est affirmativum, vel eidem tribui, cum est negativum. 2. Contingentes propositiones precipue constant accidentibus communibus, & partibus integralibus, minus principalibus, & ex adherentibus: ut, homo est albus, homo est barbatus, pileatus, ocreatus. 3. Propositiones contingen-

tes dicuntur probabiles, cum nec sensu, nec aliâ ratione veritas earum est nobis satis liquidè perspecta: Probabile enim est, quod cum nec certo affirmari, nec certo negari possit, tamen in alterutram partem assensus magis inclinât: Ut reges minùs sunt longævi plebeis; imperium iisdem artibus retinetur, quibus acquiritur: Nemo est æquus dominus, nisi qui fuerit servus; tales propositiones à nonnullis εἰκότα vocantur; Aristoteli dicitur ἐν δ' ὁζόν, idq; dicit esse, quod videtur omnibus, aut plerisq; aut sapientibus tantum, nisq; etiam vel omnibus, vel plerisq; vel maximè claris.

15 Necessitas est affectio propositionis, quando subiectum & prædicatum necessariò conjunguntur.

Necessitas est duplex: incomplexa, & complexa.

Incomplexa est generale attributum entis, quâ ens est.

Complexa est affectio propositionis, in quâ subiecti & prædicati est necessarius nexus: Illam ad Metaphysicam ablegamus, hanc hoc loco fusiùs persequemur. Est itaq; propositio necessaria, in quâ prædicatum cum subiecto necessariò disponitur. Ramus dicit lib. 2. Dial. c. 3. *Axioma necessarium est, quando semper verum est, nec falsum potest esse.* Seu, necessaria propositio, est quando perpetua & necessaria consequentis & antecedentis est dispositio. Ideoq; omne necessarium pendet vel à consensione argumentorum, vel à disensione eorum perpetuâ.

16 Perpatetici Logici de propositione necessaria demum tractant in doctrina demonstrationis, sed malè & ἀμεθόδως. Distingui enim debet propositionis & syllogismi doctrina, & oportet tractationem propositionis materialis esse plenam, non semiplenam & mutilam: at quis ignorat ad propositionis materiam pertinere conditionem necessitatis?

17 Necessitatis affirmatæ gradus tres sunt; καὶ τὸ παντὸς, καὶ τὸ αὐτὸ καὶ καθόλου παρῶτον. Vocantur aliàs leges præceptorum artis priorum; prima, lex veritatis; secunda, justitiæ; tertia, sapien-

tia dicitur. Omne enim artis præceptum ita comparatum esse debet: ut, 1. sit affirmatum & necessario verum. 2. Partes habeat essentialiter coherentes. 3. Præter essentialem nexum sit æqualitas, unde est reciprocatio. Tale præceptum verè est scientificum.

18 Κατὰ παντός est, cum prædicatum inest subjecto universè. Requisita ejus hæc sunt: primum, ut propositio sit affirmata. In arte omne theorema docendi gratiâ instituitur. At plus docet affirmatio quàm negatio. Et affirmatio negatione multis partibus præstantior est. Adde, quòd omnis negativa propositionis veritas consistit in veritate alicujus propositionis affirmatæ. Alterum requisitum est, ut propositio sit perpetuò & necessario vera. Itaq; Zabarella, in disciplinis, inquit, præcepta tradenda sunt, quæ perpetuam habent veritatem. Piccolomineus, definitiones, inquit, non sunt contingentes, sed per se & necessario veræ. Res enim definiendæ ejusmodi postulant attributa, quæ ab iis in æternum separari nequeunt. Iccirco in ipsis signa universalia, tum numerorum, tum temporum, necessario & semper intelliguntur, licet non exprimantur. Per quæ enim cujusque rei essentia in natura constat, per eadem definienda & explicanda est in arte. Quare quum dico κατὰ παντός, est ἰδιαισίς, scil. τὸ ἴσους μέγεθος, ἔστιν ἢ τὸ πρῶτον. Hæc tamen duo posteriora in primis attenduntur, siquidem etiam singularis propositio κατὰ παντός esse potest: ut, Sol est planeta.

19 Κατὰ παντός est vel subjecti, vel adjacentis.

20 Κατὰ παντός subjecti est, cum prædicatum convenit omnibus sub subjecto contentis, videlicet speciebus & individuis: ut, animal sentit, hoc dicitur de homine & bruto, itemq; omnibus individuis hominum & brutorum, ideo est prædicatio κατὰ παντός, ratione subjecti. Sed ut dictum est, in hoc sensu hoc in loco non consideratur præcipuè.

21 Κατὰ παντός, adjacentis est, cùm prædicatum subiecto attribuitur sine ullâ exceptione temporis aut loci. Quod Scholastici dicunt absolvi ab omni nunc & tunc; ut, homo est risibilis: hoc est verum omnibus annis, mensibus, & diebus, & in omnibus mundi partibus & locis. Atq; hoc est quod Aristotel. 1. Post. 4. ubi ex professo de his necessariarum propositionum gradibus tractat, dicit: κατὰ παντός appello, non quod in aliquo est, & in aliquo non est, & interdum est, interdum non est; ubi dum tempus nominat, etiam intelligit circumstantiam loci: & Zabarella ad contex. lib. 1. Post. c. 2. de hoc gradu tractans, distinguit inter κατὰ παντός duplex, prioristicum & posterioristicum, quorum illud dicitur, cùm quicquid de subiecto alicujus propositionis dicitur, potest etiam affirmari de omnibus sub subiecto contentis. Nam Aristoteles in prioribus analyt. ubi de syllogismi formâ agit, præcipit universalitatem propositionis, quæ subiectum maximè respicit. Posterioristicum verò est, quod subiecto addit universalitatem temporis & loci. Nam in posterioribus analyt. ubi Arist. agit de syllogismi materiâ eâq; necessariâ, talis universalitas præcipitur.

22 Καθ' αὐτὸ est, cùm prædicatum subiecto inest essentialiter. Ergo in hac propositione axiomatis partes inter se continentur nexu essentiali. Iccirco in definitionibus nihil accidentale toleratur. Essentialis autem nexus est, vel quando alterum est de essentia alterius, vel quando alterum ab alterius essentia perenniter quasi fluit & dimanat.

23 Cæterum τὸ καθ' αὐτὸ variè usurpatur in Philosophia Aristotelica. Nam primò in terminis simplicibus significat id quod est per se, & quod suâ naturâ ad aliquid est ordinatum: in terminis verò complexis, seu integris propositionibus, interdum latissimè accipitur pro eo quod verè inest, atq; ita opponitur τῷ φαινομένῳ, seu apparenti: ut, cælum est cæruleum

non καθ' αὐτὸ, sed φαινομένως. Interdum verò strictiùs signifi-
cat, prædicatum inesse subjecto non per accidens, sed essen-
tialiter: ut, homo habet facultatem sentiendi. Interdum
etiam strictissimè, videlicet prædicatum inesse subjecto im-
mediatè: ut, Homo est rationalis. Aristoteles capite 4. li-
bro 1. Posteriorum ait idem esse, καθ' αὐτὸ & καθόλου πρῶτον, id
ut intelligatur, sciendum est, per se, καθ' αὐτὸ etiam strictiùs
sumtum duobus modis accipi: vel enim opponitur πρὸς per ac-
cidens, & sic latius patet quàm τὸ καθόλου πρῶτον, ut cum dico,
homo per se sentit, id est, pertinet ad naturam hominis sen-
tire, licet non quâ homo, sed quâ animal; cum verò per se di-
stinguitur ab eo, quod est καθ' ἄλλο, vel δι' ἄλλο, tunc idem est
quod καθόλου πρῶτον, & sic homo dicitur per se risibilis, id est, im-
mediatè, per nullum aliud subjectum interveniens. Æqui-
pollent autem Aristoteli καθ' αὐτὸ, πρῶτως, & ἀμέσως, ut apparet,
c. 2. lib. 1. Post. sed notandum est, ἀμεσότητι seu immedietatem,
& ut ita loquar, primitatem, esse duplicem; unam videlicet
causæ, alteram subjecti: Primitas causæ est, quando prædica-
tum subjecto ita inest, ut nullam habeat causam efficientem,
per quam ei insit, aut de eo demonstrari possit: Quomodo
genus & differentia insunt speciei: Primitas subjecti est, quan-
do accidens inest sibi subjecto adæquatè & reciprocè, etsi ha-
beat causam efficientem, qua mediante possit de eo demon-
strari. Sic risibilitas inest immediatè homini, immediatè in-
quam ratione subjecti, quamvis non insit immediatè, ratione
causæ. Prior ergo primitatis modus ad primum modum καθ'
αὐτὸ pertinet, posterior ad secundum. πρὸς καθ' αὐτὸ opponitur
τὸ καθ' ἄλλο, ut docet Aristoteles citato capite: sed τὸ καθ' ἄλλο
tripliciter sumitur; primò pro propositione omni, quæ
non est necessaria, sed contingens, ita homo per accidens est
albus, quia hoc non pendet ab ejus essentiâ. Secundò sumi-
tur pro eo, quod est præter intentionem aut naturæ rei, aut li-
beræ

beræ voluntatis in agente. Deniq; sumitur pro eo quod tantum apparenter verum est, & significat idem quod *φαιρόμενον*, atq; ita opponitur *πρὸ ἀληθείας*.

24 *καθ' αὐτὸ* est vel primi, vel secundi modi.

25 *καθ' αὐτὸ* primi modi est, cum prædicatum est de essentia seu definitione subjecti. Hujusmodi sunt prædicationes generis de specie, item differentia de specie, item speciei de individuo.

26 Secundi modi *καθ' αὐτὸ* est, cum subjectum est de essentia vel definitione prædicati. Continet ergo prædicationes accidentium priorum essentialium de suis subjectis.

27 Hic est principalis, vel minus principalis.

28 Principalis est, cum accidens perfectè proprium subjecto tribuitur: ut, homo est risibilis, est disciplina capax, animal est *αἰσθητικόν*.

29 Minus principalis est, cum accidens imperfectè proprium (quod vocant tertii modi) tribuitur subjecto: ut, homo ridet, homo flet, discit &c. qui tamen modus non est purè necessarius, sed admixtam habet contingentiam. Non enim prædicatum *καθ' αὐτὸ* est, cum non semper, neque ubiq; insit subjecto. Arist. I. Post. 6. & imprimis cap. 19. disertissimis verbis affirmat, tantum esse modos *καθ' αὐτὸ*, cum videlicet prædicatum est de definitione subjecti: & in quo subjectum est de definitione prædicati. Videatur clarissimus Julius Pacius in notis marginalibus ad c. 19. ut & Instit. Logicis: Zabarella idem agnovit, cum 2. de propositionibus necessariis, cap. 14. dicit, tantum duos esse modos *καθ' αὐτὸ* utiles, primum & secundum: Locus c. 4. I. Post. qui errori de reliquis duobus modis ansam dedit, nihil eidem favet, si ejus intentio & scopus rectè perspiciatur. Aristoteles enim ibi tractans de propositionum necessariorum gradibus, τὸ *καθ' αὐτὸ* citò dimittit, tanquam minus ambiguum, sed quia multum erat positum in se-

cundo gradu καὶ ἀντὶ, utpote ob variam in Philosophiâ acceptionem difficili, idè ibi intendit uberius declarare, docetq; τὸ καὶ ἀντὶ interdum pertinere ad terminos complexos, seu propositiones, & ita ejus esse duos modos quos recensuimus, interdum verò pertinere ad terminum simplicem, eumq; iterum vel quâ ens est, & sic substantiam esse per se, accidens verò non esse, vel quâ causa est, & sic causam per se dici, quia suâ naturâ ordinata est ad effectum.

30 Universaliter primum, καὶ ὅλα ἀπὸ τοῦ, est, cùm prædicationem de subjecto reciprocè dicitur: ut, homo est risibilis, & omne risibile est homo. Hujus requisitum est, ut consequens cum antecedente reciprocetur. Atque hoc est, quod & Logici volunt: Definitionem bonam cum definito, ut & distributionem cum distributo, vicissim retrò commeari debere. Reciprocum autem est axioma, quando antecedens in locum consequentis, & vicissim consequens in locum antecedentis transit, eâdem axiomatis quantitate & qualitate retentis.

31 Pertinet ergo huc primus modus καὶ ἀντὶ, sed tantùm secundùm quid, videlicet, quatenus continet prædicationem differentie reciproca de sua specie, non autem quatenus etiam complectitur prædicationem generis, quæ nunquam potest esse reciproca. Secundus autem modus, tam principalis, quàm minùs principalis, huc pertinet, quia omne proprium essenziale est reciprocum. Summus ergo hic est necessitatis gradus, quem idcirco Aristoteles duobus titulis insignivit; quorum prior est καὶ ὅλα, alter est ἀπὸ τοῦ καὶ ὅλα prædicatum respicit, & significat, illud à subjecto totum & universum exhauriri, ita ut eo nec sit latius, nec angustius, unde quod c. 4. καὶ ὅλα dixit, c. 6. voce simplici dixit ὅλον, ut intelligatur ei opponi τὸ καὶ μέγιστον, & cap. 5. dicit, ei duo opponi, latius & angustius; non est enim καὶ ὅλα, cùm dico homo sentit, quia sensus patet

patet extra hominem, neq; ab eo universus continetur, nec est καὶ ὅλης, cū dico, homo est doctus, quia prædicatum hoc homine est angustius, nec tam latè se extendit: ut, ipse homo, cū multi sint homines, qui docti non sunt. Alter verò terminus ἀπὸ ὅτων, subjectum respicit, dicitq; illud esse solum & unicum, de quo prædicatum arctè dicatur, ita ut nullum aliud interveniat medium subjectum, cui prius debeat tribui quàm huic; ita nullum subjectum est, cui risus prius & propius insit, quàm homo, utpote extra quem non patet.

32. Gradus propositionum necessariarū posterior, semper est perfectior priori, quem includit. Sic καὶ ἄντὸ perfectum includit καὶ πάντες, & καὶ ὅλης ἀπὸ ὅτων includit καὶ πάντες & καὶ ἄντὸ.

32. De propositionibus necessariis hæ sunt regulæ: 1. *Necessaria propositio non tantum est affirmans, sed etiam negans.* Quādo enim prædicatum irreconciliabiliter pugnat cum subjecto, ita ut ei respectu nullius partis, nullius temporis aut loci attribui possit, tum dicitur negans necessaria: ut, corpus Christi non est ubique; Infideles non edunt corpus Christi; Homo non est lapis. Sicut ergo in propositionibus necessariis affirmativis est τὸ καὶ πάντες, ita in negativis est τὸ καὶ μηδενός, ut non obscure colligitur ex 1. Post. 12. 28.

2. *Necessaria prædicatio alia est pura, alia mixta ex necessitate & contingentia.* Sicut expressè distinxit Averroës citante Zabarellâ ad contex. 41. 1. Post. Et ipse Zabarella cap. 2. lib. 2. de propositionibus necessariis habet præclarum locum, in quo docet, καὶ ἄντὸ recipere magis & minus, id quod præcipuè dicitur, propter modum secundum τὸ καὶ ἄντὸ minus principalem, in quo proprium imperfectum de subjecto dicitur, ut etiam ante monuimus; mixtæ ergo propositiones sunt, homo ridet, animal sentit, & similes.

3. *In purè necessariis verbum EST, seu copula, absolvitur ab omni temporis, vel loci differentia, & ab omni existentia.* Præclara hæc

est regula Scholasticorum, quam etiam Fonseca citavit & explicuit ad 5. Metaph. c. 6. q. 20. l. 6. Sensus autem est, quod necessariae prædicationes essentialis non includant existentiam prædicati vel subjecti, atque adeò nec existentiae circumstantias, videl. locum & tempus; contra fit in contingentibus & mutabilibus, ubi copula, E S T, & existentiam præsupponit, & includit circumstantiam certi temporis, præsentis, vel præteriti, vel futuri; cum enim dico, homo sedet, præsuppono, eum alicubi, & aliquando existere, & sic de aliis: unde apparet, quid sentiendum sit de æternis connexionibus, quas Scholastici vocant, & de quibus tam intricatas disputationes habent: etenim universales & necessariae propositiones nec æternæ sunt, nec temporariæ, si æternitatem pro duratione existentiae accipias; et si æternæ sint, veritate & representatione.

4. *Prædicatum purè necessarium essentialis nullo respectu, limitatione, aut distinctione de subjecto negari potest. Ut: corpus est quantum, est finitum; idcirco nullo respectu, nulla limitatione potest dici non quantum; quia est prædicatio purè necessaria; necessaria autem prædicatio inseparabilem habet nexum prædicati cum subjecto, unde etiam Aristoteli tales propositiones dicuntur Æ T E R N Æ, non hoc sensu, quo æternitas contradistinguitur temporis, quomodo Deus dicitur æternus, sed æternitas hic ponitur pro inseparabilitate prædicati à subjecto, aut pro immutabili eorum ad se invicem dispositione, ut disertè Aristoteles *συμπερασμα αίδιον* vocat 1. Post. c. 7.*

34 *Necessariæ prædicationes habent vim principiorum. Vox autem αρχή seu principium, ab Aristotele & aliis Philosophis diversimodè usurpatur, & sumitur primum in terminis simplicibus pro eo, ex quo aliquid oritur & constituitur, qualia principia vocantur E S S E N D I, sic omnes causæ principia effectuum sunt, ut initio quinti Metaphys. docetur: interdum verò principium tribuitur terminis complexis, seu integris*

regis propositionibus, significans propositionem, per quam
tanquam digniorem & notiore alia cognoscitur, ut Aristot.
definit lib. I. Topic. cap. I. dum ait, ea esse prima seu principia,
quæ non ab aliis, sed à se ipsis fidem habent; quod & docet I.
Post. c. 2. & 8. Sunt autem huiusmodi principia duplicia, φυσικὰ
& διηλεκτικά, seu naturalia sunt, quibus intellectus huma-
nus nativâ proprietate assentitur sine declaratione, de quibus
tractat Aristoteles sub finem lib. I. Poster. Et talia iterum sunt
speculativa vel practica. Speculativa sunt, quæ ad contempla-
tionem immediatè pertinent: ut, Impossibile est idem esse &
non esse; Totum est majus sua parte. Practica sunt quæ perti-
nent ad vitæ & morum honestatem: Parentes sunt colendi.
Non est faciendum alteri, quod tibi fieri nõ vis: Vim vi repel-
lere licet &c. Utraq; Aristoteles vocat δυνάμεις συμφύτους. Da-
maſtenus vocat κοινὰς ἐνοίας. Vocantur & καταλήψεις φυσικὰ, anti-
cipationes & inclinationes naturales. Thetica verò principia
sunt quæ in disciplinis practicis ponuntur, ad earum conclu-
siones notificandas & probandas, quæ Arist. I. Post c. 2. dividit
in hypotheses & definitiones, vocatq; generali nomine the-
ses; sicut contrà principia φυσικὰ, vocat ἀξιώματα: quamvis hæc
distinctio rarò à Philosophis observetur.

35 Est porrò propositio categorica, vel hypothetica: vel, ut
Ramus loquitur, simplex vel composita.

Propositio categorica est unica, simplex, indicativa ora-
tio, quæ perspicuâ asseveratione unum quiddam affirmat, aut
negat: ut, sol est major terrâ, luna non est major terrâ.

36 Duæ sunt partes propositionis categoricæ. Subjectum
& prædicatum, quæ per copulam disponuntur.

Subjectum est, in Grammatica constructione, prior no-
minativus, de quo aliquid dicitur. Alii vocant Suppositum.

Prædicatum est descriptio sequens copulam, seu est ver-
bum nomini attributum, quod alii vocant appositum.

Copula est verbum, quod est nexus seu vinculum, quo prædicatum subiecto alligatur: ut, Deus est justus.

37 Propositio hypothetica est oratio, in qua duæ vel plures categoricæ connectuntur per Grammaticam conjunctionem: ut, si emisti, debes pretium dare; si asinus volat, habet alas. Pluribus de his agere nolumus, quia maximè de propositionibus necessariis hac vice agere constituimus.

Præses ad Dn. Respondentem.

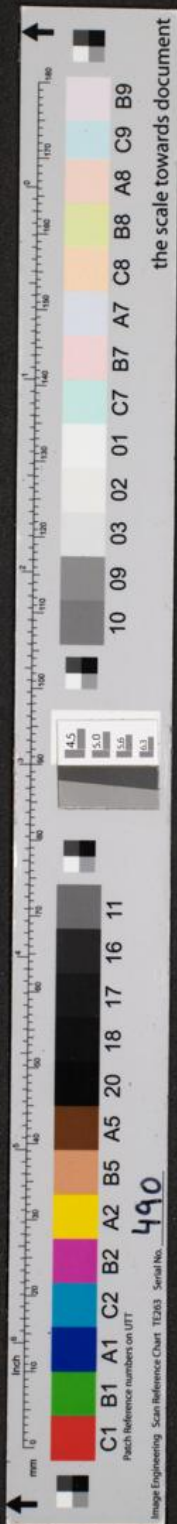
Dum Logica incumbis, BADI, feliciter urges
Quæ sunt in studiis jam peragenda tuis.
Omnibus in rebus præbet Dialectica lumen,
Humana mentis dirigit illa viam.

BADIUS alter eris, cujus nomenq; decusq;
Juliacum novit concelebrare solum.

Tu modò si pergis fixam contingere metam,
Theologiam Logicæ jungere discè. Vale.

F I N I S.

regis propositionibu
tanquam digniorem &
definit lib. i. Topic. ca
quæ non ab aliis, sed à
Post. c. 2. & 8. Sunt aut
α & β *επιδημα; φυσικα*, seu n
nus nativâ proprietate
tractat Aristoteles sub
speculativa vel practica
tionem immediatè per
non esse; Totum est ma
nent ad vitæ & morum
Non est faciendum alt
lere licet &c. Utraq; A
maltenus vocat *κοινος* ἐν
cipationes & inclinatio
sunt quæ in disciplinis
fiones notificandas & p
in hypotheses & defini
ses; sicut contrâ princip
distinctio rarò à Philo
35 Est porrò propos
Ramus loquitur, simpl
Propositio catego
tio, quæ perspicuâ aslev
negat: ut, sol est major t
36 Duæ sunt partes
& prædicatum, quæ pe
Subjectum est, in
minativus, de quo aliqu
Prædicatum est d
bum nomini attributu

the scale towards document

am
ot.
dia,
t r,
σι-
na-
us
nt
a-
&
ti-
di.
el-
a-
ti-
dia
u-
dit
e-
eg
ut
a-
ut
m
o-
r-